

als niet-afgezet predikant. Die begint dan ook meteen weer te corresponderen met het Provinciaal Kerkbestuur; hij wordt dan ook door den secretaris van de Algemeene Synode in een officieele brief van dezen secretaris aangesproken als „predikant te Ulrum“.

Maar na een „apostolische reis“ (aldus Reitsma, zie Keizer, 523), die nu misschien voor de colleges kerkgeschiedenis te Kampen, Oudestraat 6, een apostatische reis moet heeten, na een „apostolische reis“ van ds H. P. Scholte naar Ulrum (aangekomen op 9 October) heeft De Cock met vele gemeentelieden zich afgescheiden (14 October); van 14 October tot 16 Januari d.a.v. scheiden hem dan nog ruim drie maanden.

Men zal dus voortaan in Kampen (Oudestraat 6) niet meer mogen zeggen, dat De Cock is uitgeworpen.

Maar in Kampen (Broederweg 15) zal men het nog wel zeggen.

Gelijk men het daar ook zegt van Greijdanus.

Want een schorsing naar art. 79-80 K.O. behelst de stellige uitspraak, dat N.N., indien hij blijft in de bevoerde zonde, zal af te zetten zijn en buiten het Rijk Gods staat (het zijn immers zonden, die in een „gemeen lid der afsnijding waardig zijn“). Greijdanus nu is

zéer nadrukkelijk blijven volharden in zijn zgn. kwaad.

Men moet niet de historie van de geschorsten uitpluizen, maar de sententies van het dusgenaamde „vonnis“. Daarop komt alles aan.

Trouwens, hebben de heeren die in Kampen aan de kerkeraadstouwtjes hielpen trekken, niet doorgedreven dat Greijdanus, die nooit ergens een briefje van bedanken had ingezonden maar doodgewoon in de kerk bij zijn dominees bleef komen, „van den kansel afgelezen is“, als zich hebbende onttrokken aan opzicht en tucht van wat zij „de Geref. Kerk van Kampen“ noemden, maar wat niets anders was dan de optelsom dergenen, die zich niet wilden ontdoen van een hiërarchie, die zij niet mochten aanvaarden?

In een tijd van afkondiging van bondige en gehandhaafde en tot in afzetting en buiten-verband-zetting gehandhaafde confessioneele en kerkrechtelijke verkeerde bepalingen is één ten einde toe gevoerd proces voldoende om te weten, wie men uitwerpt. Men werpt al degenen uit, die zich niet onderwerpen aan die valsche sententies. De definitieve handhaving der valsche sententie, die is de uitwerpingactie.

K. S.

Verband en Verbond (IV)

Verslag wordt gegeven van een bespreking van twee leden van het Voorlooppig Comité van het Geref. Soc. en Ec. Verband met twee belangstellenden, die zich hadden aangemeld, doch die geen lid zijn van de (vrijgem.) Geref. Kerken.

Bij de bespreking ten huize van den heer van Oord hadden wij er ons uitsluitend toe bepaald, de officieele stukken, zooals deze destijds in opdracht van de Synode waren uitgegaan, in geding te brengen en met name kwam daarbij in behandeling het Synode-geschrift betreffende de schorsing van prof. Schilder. Wij toonden aan, dat op de vraag van prof. Schilder of mogelijk te zijnen opzichte niet was gestreefd naar een te strenge conclusie, van synodewege was geantwoord, dat dit allerminst het geval was en dat men integendeel welbewust — ik citeer nu letterlijk — de grove zonde van openbare scheurmaking of van scheuring en openlijke verachting der kerkelijke orde bij prof. Schilder had willen constateren. Om voor een keer eens de op ons toegepaste terminologie van de beide heeren te gebruiken, was hier dus de vraag aan de orde gesteld: laat jij U nu niet te veel leiden door een zwart-wit-schema? En het antwoord was geweest een volstandig handhaven van het verschrikkelijk oordeel in volten omvang en met nadrukkelijke stipulatie in onderdeelen. Reeds eerder was in een gepubliceerd rapport, dat in hetzelfde geschrift ongereguleerd in druk kwam, de vreeselijke beschuldiging neer geschreven, dat prof. Schilder, dien men wel mag noemen „la bête noire“, het zwarte schaap van de synodocratie, zich door zijn houding had schuldig gemaakt aan de in art. 80 genoemde zonde van het begeeren aan te richten van tweedracht, sekten en mitterij in kerken“.

Wij wezen de beide heeren erop, dat wij nu niet anders deden, dan hun eigen kerkelijke aanwijzingen volgen en aanhooren wat zij nu, telkens als de Avondmaalstafel in het midden hunner kerken staat aangericht, belijden ten aanzien van al degenen, waarvan er dus minstens één nadrukkelijk als zoodanig was aangewezen, die zich aan zulke ergerlijke zonden schuldig

maakten, n.l. dat dezulken geen deel hebben in het rijk van Christus. Met dit telkens herhaald anathema was dus wel de band der christelijke gemeenschap doorgesneden. Het was deze de consciëntie benauwende zaak, welke wij den beiden heeren voorhielden. Dat tegenover zulke feiten, die zoo duidelijk hun eigen, alleen mogelijke interpretatie in de scherpst denkbare bewoordingen meebrachten, hetgeen bovendien nog nadrukkelijk uitgesproken welbewust naar voren werd gebracht, het niet aanging te spreken van bedoelingen, die anders zouden zijn geweest dan duidelijk was uitgesproken, moest den beiden heeren zoowel als ons duidelijk zijn. Hier werd dan ook niet de zwakste, laat staan een extreme conclusie onzerzijds getrokken, doch een constateren van datgene, waarop men zelf welbewust de aandacht had gevestigd. Dat het hier niet ging om een speciaal geval, rakende prof. Schilder of wijlen prof. Greijdanus, wien men ook nadrukkelijk overtreding van verschillende geboden Gods als grond voor zijn schorsing had ten laste gelegd, doch dat dit linea recta raakte ieder kerklid, dat zich solidair verklaarde in gedachte, woord en handeling met deze beide hoogleraren en dat dus al zulke kerkleden precies hetzelfde banvonnis raakte en nog dagelijks achtervolgde, waar niets werd herroepen, werd eveneens den beiden heeren voorgehouden. Hoewel ook de leerstellige uitspraken van hun Synodevergaderingen, welke voor ons onaanvaardbaar waren, in de discussie waren betrokken, bleek wel, dat dit voor de beide heeren geen bezwaar opleverde. Het feit, dat deze leerbepalingen eenige malen achter elkander gewijzigd en door andere vervangen moesten worden, vormde ook voor hen, die beiden bijzondere ambtsdragers zijn in de synodocratische kerken, een beschaamd feit.

Wanneer wij U dit uitvoerig verslag uitbrengen, dan geschiedt dit, omdat zij, die in de vorige vergadering daartoe opdracht gaven, recht hebben onze handelingen in dezen te beoordeelen. Naar het ons voorkomt, gaat dit gereleveerde onderhoud uit boven het incidentele en liggen hier aanwijzingen in, hoe ook in eventuele toekomstige gevallen gehandeld zou kunnen worden. Men hoort den laatsten tijd herhaaldelijk den roep om te komen tot samenspreking. Welnu, hier was een samenspreking, sfeer en toon waren volgens wederzijds oordeel uitmendend, nadrukkelijk verklaarden wij

ons bereid tegenover het door ons gestelde, tegenargumenten in overweging te nemen, doch het resultaat was allerbedroevendst. Met een onbewezen beschuldiging, dat wij ons aan een zwart-wit-schema bezondigden, werd er 'n abrupt einde gemaakt aan het gelegde contact en het begonnen overleg, terwijl men het aan God den Heere overliet, ons daarvan te verlossen.

Alles overziende zijn wij van oordeel, dat wij deze gevoerde besprekingen en gehouden briefwisseling niet alleen met een vrije consciëntie aan U kunnen voorleggen, doch ook aan Hem, die oordeelt een rechtvaardig oordeel en Die ieders werk in het gericht zal brengen, wien wij het oordeel overlaten.

Gelet dezen gang van zaken hebben wij gemeend, den beiden heeren geen convocatie voor deze vergadering te kunnen zenden, hetgeen wij ten eerste betreuren, doch wat, naar wij vertrouwen, Uw instemming zal hebben.

Thans terugkeerende tot het begin van mijn inleiding, wil ik de noodzakelijke verduidelijking en aanvulling gaan geven bij het ontkennende antwoord op de vraag of in de woorden Verband en Verbond mogelijk twee gevarieerde termen voor één en dezelfde zaak door mij waren gebezigd.

Inderdaad bedoelen wij met het Verbond iets anders dan met het Verband.

Ten aanzien van het Verband hebben wij gesteld en willen wij als gedragslijn trouw blijven volgen, dat allen, die zich met grondslag en doelstelling van ons Verband accoord kunnen verkaren en ten aanzien van wie geen ethische veranderingen gelden om hen in deze samenwerking op den overeengekomen grondslag te aanvaarden, onverschillig of zij al of niet lid zouden zijn van een werkgevers- of werknemersorganisatie, als het Verbond van Chr. Werkgevers en het C.N.V., ons welkom zijn.

Reeds in de vorige vergadering bleek echter, o.a. uit hetgeen door broeder Wijnands uit Wormer, als ook uit hetgeen door broeder Mast uit Zeist naar voren werd gebracht, dat, al konden deze broeders zich geheel vereenigen met den opzet van het beoogde Verband, er voor hen toch noodzakelijkerwijs lag en met hen voor tal van Gereformeerde belijders, bij den principieel onbevredigenden en voor hun consciëntie onhoudbaren gang van zaken in het C.N.V., te komen tot een anderen vorm van eigen vakorganisatie.

Ongetwijfeld hebben we sindsdien allen kennis gekregen van den strijd, dien de heer Basoski als vakbestuurder van het C.N.V. heeft gevoerd. Zijn brochure „Die rijk willen worden“ geeft ons een duidelijk inzicht in deze materie, alsook in den afloop der zaak, zooals deze gelet grondslag en optreden in de praktijk van het C.N.V. helaas te verwachten viel.

Ook de heer Wijnands, die een groep bezwaarden in het C.N.V. in gehouden vergaderingen in een voorlooppig verband vereenigd had, kwam, zooals door hem inmiddels is gepubliceerd, bij het aan de orde stellen van de principieele bezwaren tot hetzelfde negatieve resultaat.

Hoewel wij als V.C. geen andere opdracht hadden, dan ten aanzien van het Verband, meenden wij toch geheel in den geest van de vorige vergadering te handelen, wanneer wij ook aan deze zaak van de praktische organisatie aandacht zouden geven. Hetgeen dan ook is geschied in eenige vergaderingen.

Het bleek, dat niet alleen in werknemerskringen ernstige bezwaren leefden t.o.v. het C.N.V., ook de leden van het V.C., die een positie als werkgever innemen, hadden ten aanzien van het Verbond van Christelijke werkgevers ongeveer analoge bezwaren.

OP TOURNEE

Maandagmorgen. We zaten nog maar net aan het ontbijt, toen aan het altijd openstaande raam een tweetal mannen zich bescheiden opstelde. Het waren Dajaks. „Apa kurang?“¹⁾ zei de dokter, onze gastheer, nadat hij de zoo juist naar binnen gestoken hap rijst had weggevoerd en op het raam was toegelopen. In een gebroken Maleis-Dajaks dialect werd toen verteld, dat de vrouw van de kepala-kampong²⁾ heel ernstig ziek lag; drie dagen geleden was er een kindje geboren, maar nu had de vrouw hevige koortsen. Vlug stelde dokter eenige vragen en uit de beantwoording bleek, dat de bewuste kampong maar een 12 km. verder weg lag.

„Ik kom“, zei dokter.

Wie uwer noot in de rimboe is geweest, kan zich geen voorstelling maken van het heldendom, dat uit deze twee simpele woorden spreekt. Ik ga u trachten dat een beetje duidelijk te maken, maar zeg er vooraf bij, dat het bij een poging blijft.....

Nadat nog afgesproken was, dat de beide boodschappers bij het ziekenhuis zouden wachten, om dan gezamenlijk de reis te aanvaarden, werd eerst de tafel beëindigd en toen aan het werk getogen. De beide dames³⁾ legden al onze benodigdheden klaar, terwijl wij ons in tourneekleeren staken. Het zekere voor het onzekere nemend, werd er van uitgegaan, dat we pas den volgende dag zouden terugkomen.

¹⁾ Wat scheelt er aan?

²⁾ Hoofd van het dorp. De dorpelingen kiezen hem. Hij is meestal jong.

³⁾ Mevrouw Hofsteenge en Mevr. Moerkoert.

Om kwart over tien vertrokken we. We, dat zijn dokter, z'n helper-ziekennoppasser, de twee kampongbewoners en ondergeteekende. Natuurlijk had dokter mij gevraagd, of ik goed lopen kon, waarop ik bevestigend had geantwoord. Och, wat zijn 12 km. heen en demoods ook nog terug? Ruim gerekend, konden we toch om half één ter plaatse zijn, dan het dokterswerk van zeg één tot twee, even rusten en van half drie tot vijf terugwandelen. „Zeker, zeker“, was het antwoord, 12 km. is niet zoo ver, maar de ondeugende tinteling in zijn oog zag ik niet; doch die is er stellig geweest! De helper, Lukas heet hij sinds hij door een priester gedoopt is, maar z'n eigen naam is Adji, nam één tas van dokter, één der Dajaks nam de andere en na een poosje nam nummer twee mijn tas uit de handen. Ik protesteerde even, maar dokter zei: „Een blanke draagt niet“. Ik vond dat vreemd, had het van hem niet verwacht, want voorzover ik hem ken, huldigt hij net zoo min als ik het zgn. „koloniale“ systeem. Mijn aarzeling en verwondering opmerkende, voegde hij er nog aan toe: „Tot 30 kg. kunnen deze menschen dragen, zonder dat ze er een minuut later om thulskomen; dat kunt u niet, ook al is die Dajak een oude man en ook al heeft hij vanmorgen dit eind al een keer afgelegd.“ Ik begon te begrijpen, dat het geen Vondelparkwandeling zou worden. Maar, we liepen nog op den grooten weg, u weet wel, die weg, waarover een jeep bij wijze van uitzondering in z'n tweede versnelling kan komen....

Deze weg liet toe, dat we naast elkaar konden lopen. 't Was wel eens zoeken naar een beetje harten grond, maar het ging. Eén der Dajaks echter ging al heel gauw een stapje er op leggen en ik wilde ook al sneller lopen, toen ik merkte, dat de anderen heel

geen haast maakten. Later zou mij dit duidelijk worden.

Na een kwartier, een bocht en..... van onzen voorlooper was niets meer te zien. Nog even verder en de nu achter loopende Dajak zei ineens: „Jang kira, Tuan“,⁴⁾ waarop dokter abrupt linksaf sloeg en ju hoor, werkelijk, daar was een voetpad!

Tusschen de hollandsche korenvelden heb je soms ook van die uiterst smalle paden, waarover je, als het gewas hoog staat, haast niet lopen kunt. Paadjes, die nauw zijn voor een mannenvoet van 46-met-pijn, paadjes, die uitgediept zijn, en dus zoo gemakkelijk vol water, ik bedoel blubber komen. Verwisselt u nu het buigzame koren voor stekelige struiken en 2 tot 3 meter hoge varens; legt u voorts in uw gedachten een netwerk van boomwortels over en in dat pad en verfraait u den weg dan ook nog met een 15-tal heuvels tot soms boven de 100 m. hoog, overgiet dit met de zonneschijn van een tropisch landschap ten tijde van de middaghoogte, vergeet vooral niet de spegladde bovenlaag van rood zand en vervul dan nog de lucht om u heen met het gegons en gesjirp, het geiep en gezaag der honderdtallen insecten, dan heeft u een vage voorstelling van ons „pad“.

Zoo was het evenwel niet altijd. Aanvankelijk had het landschap dit steppe-karakter, waardoor de zon ons ongehinderd kon beschijnen, maar na weer een kwartier geloopt te hebben, veranderde het in een bos van rubberboomen⁵⁾. Het pad werd iets breeder,

⁴⁾ Linksaf, mijnheer. (Lett.: „de linksche“).

⁵⁾ Volksrubber. De hoge kranten houden de zon buiten en de ruimtes tusschen de stammen laten een klein beetje wind door.

Bij de b
die zich
den opg
gaat de
den. Des
wij sam
bond va
den. Ook
christeli
voorlich
tijd, in
hervorm
Bij
gebleke
pelijke
werkgev
nands b
staan e
dacht k
ons alle
moet ko
tot stiel
gelijk z
waarin
risch ve
moeten
en Econ
den naa
gine
SCHAPI
wij ons
rechtspe
in het é
kunnen
Vereenig
geversv
blijken v
rechtspe

hang

Zoo e
kinderlo
men van
had toe
en zelfs
regel ni
Wij zi
een jong
lekring,
niet in
te krenk
Maar
dien de
met onz
„Uw i
Zoodr
oogenbli
ons van
of haar
gebaren
verschill
we geen
ons hee

humus d
tiger he
kleeren
als ik ve
veel wal
De cigaj
doek ge
den, de
blijken,
Drie l
nat, me
wordt tr
tuge rub
maakt v
keren de
op, het p
met onf
weet, wa
toe — r
kels ver
denk je
geldt: h
moet, ho
maar alt
richting

Nu ko
per uur
gen“⁶⁾ li
onze weg
tot even
de knieë

⁶⁾ Hoo
ten stroo